

Belgyógyászat

Tömör összefoglalás

Szerkesztette:

Ifj. Dr. Petrányi Gyula

Ötödik, átdolgozott kiadás

Medicina Könyvkiadó Rt. ❖ Budapest, 2003

Tartalom

<i>A könyv szerzői</i>	5
<i>Bevezetés</i>	7
<i>Használati utasítás</i>	9
I. RÉSZ – Etiopatogenetikai betegségcsoportok (Petrányi Gyula)	25
<i>I/1. Veleszületett rendellenességek</i>	27
<i>I/2. Iatrogén ártalmak</i>	29
<i>I/3. Az ember és környezete – Környezeti ártalmak</i>	31
<i>I/4. Fizikai kórokok</i>	33
Hidegártalmak	33
Melegártalmak	34
Meteorológiai tényezők	34
Ionizáló sugárzások	34
Villamosság	36
Vibráció	36
Kinetosis	36
Barotrauma	37
<i>I/5. Mérgezés – Intoxicatio</i>	39
Akut mérgezések	39
Krónikus exogén mérgezések	40
Autointoxicatio	41
<i>I/6. Élő kórokozók</i>	43
<i>I/7. Rosszindulatú daganatok</i>	47

II. RÉSZ – Szervek és szervrendszerek betegségei	51
<i>II/1. Pulmonológia (Mihóczy László)</i>	53
Bevezetés	53
Anamnézis – Tünetek	53
Vizsgálatok	57
Fizikális vizsgálat	57
Képkötő módszerek a tüdőgyógyászatban	58
Laboratóriumi vizsgálatok	59
Bronchológia	60
A légzés	60
A ventiláció vizsgálata	61
Tüdőkapacitások	61
Dinamikus paraméterek	61
A légzésfunkciós és légzéstechnikai vizsgálatok értékelése	62
Kórképek	62
Pneumonia	62
Tüdőgennyedés	64
Bronchiectasia	64
A pneumoniák és a tüdőgennyesedések gyógyítása	65
Az antibiotikus kezelés általános szempontjai	65
A pulmonológiában leggyakrabban alkalmazott antibiotikumok	66
1. Penicillin-csoport	66
2. Cefalosporinok	67
3. Tetracyclinek	68
4. Aminoglikozid-csoport	69
5. Makrolid antibiotikumok	69
6. Sulfonamidok	70
7. Quinolonszármazékok	70
Antibiotikumkombinációk	70
Tüdőgümőkór – Tuberculosis	71
Asthma bronchiale	72
Akut légúti gyulladások	75
Idült, nem specifikus légzőszervi betegségek	76
Bronchitis chronica	76
Emphysema	76
Foglalkozási tüdőbetegségek	77
Silicosis	77
Exogén allergiás alveolitis	78
Tüdődaganatok	78
Hörgőrák	78
Tüdőmetastasis	80
A mediastinum betegségei	80

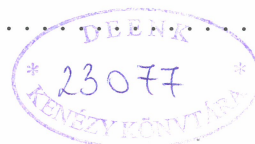
Akut mellkasi kórképek	80
Tüdőembolisatio	80
Spontán pneumothorax	81
Tüdőoedema	82
Légzési elégtelenség	84
ARDS (Adult Respiratory Distress Syndrome)	85
Cor pulmonale	85
A mellhártya betegségei	87
Pleuritis sicca	87
Mellkasi folyadékgyülem	87
<i>II/2. Kardiológia (Csanády Miklós)</i>	89
Bevezetés	89
Szívhangok	89 ✓
Szívvözegek	91 ✓
A szív gyulladásos megbetegedései	92
Carditis rheumatica	92
Lyme-betegség vagy Lyme-borreliosis	94
Endocarditis infectiosa	94
Bakteriális endocarditisek	94
Gombás endocarditisek	98
Vírusmyocarditisek	98
A pericardium betegségei	98 ✓
Pericarditis, pericardialis folyadék	98 ✓
Billentyűhibák	101 ✓
Szerzett billentyűhibák	101 ✓
Stenosis aortae	101 ✓
Insufficiencia aortae	103 ✓
Stenosis ostii venosi sinistri	104
Insufficiencia mitralis – mitralis regurgitatio	106 ✓
Insufficiencia tricuspidalis	107 ✓
Stenosis ostii venosi dextri	108
Műbillentyűvel élő betegek ellenőrzése és gondozása	108 ✓
Veszélyes billentyűhibák	109
Stenosis pulmonalis	110
Insufficiencia valvulae pulmonalis	110
Ventricularis septumdefektus	111
Pitvari septumdefektus	111
Endocardialis párnadefektus	112
Fallot-tetralógia	112
Ductus Botalli persistens	113
Coarctatio aortae – Stenosis isthmi aortae	113
Ingerképzesi zavarok	113 ✓

A sinuscsomó ingerképzési zavara	114
Pitvari ingerképzési zavarok	115
Kamrai ingerképzési zavarok	117
Kamrai extrasystolia	117
Kamrai tachycardia	118
Kamrafibrillatio	119 ✓
Ingervezetési zavarok	119
Sinuauricularis blokk	119
Intraauricularis vezetési zavarok	120
Atrioventricularis vezetési zavarok	120
Pacemakerterápia és a pacemakeres betegek ellenőrzése	121
Intraventricularis vezetési zavarok	122
Monofascicularis blokkok	122
Jobb Tawara-szár blokk	122
Bal Tawara-szár blokk	122
Bal anterior hemiblokk	123
Bal posterior hemiblokk	123
Bifascicularis blokk	123
Trifascicularis blokkok	123
WPW-szindróma	124
Ischaemiás szívbetegségek	125
Angina pectoris	125
Infarctus myocardii	133
A myocardialis infarctus szövődményeinek kezelése	140
Szívizombetegségek	143
Dilatativ (congestiv) cardiomyopathia	144
Hypertrophiás cardiomyopathia	147
Restriktív és obliteratív szívizombetegségek	149
Arrhythmogen jobb kamrai dysplasia	150
A szív daganatai	150
Szívneurosis	151
A kamrák túlterhelésének formái	152
Szívelégtelenség	153 ✓
Systolés és diastolés szívelégtelenség	153 ✓
Balszívfél-elégtelenség	154 ✓
Jobbszívfél-elégtelenség	154 ✓
A szívelégtelenség gyógyítása	155 ✓
A perifériás keringés általános elégtelensége	157
Collapsus, syncope	157
Shock	158 ✓

II/3. <i>Angiologia</i>	161
Hypertensio (<i>Jóna Gabriella, Romics László</i>)	161
Hypertensiv állapotok	162
Systolés–diastolés hypertenziók	162
Essentialis hypertensio	162
Következmények	163
A beteg vizsgálata	164
A hypertensio kezelése	165
A hypertensio kezelésének alapelvei	165
Vérnyomáscsökkentő gyógyszerek	168
A) A renin-angiotensin rendszerre ható gyógyszerek	169
B) Kalciumantagonisták	172
C) Diuretikumok	172
D) Sympathicusbénítók	173
E) Direkt vasodilatátorok	174
Hypertensiv sürgősségi állapotok kezelése	174
A hypertonia kezelése speciális állapotokban	175
Atherosclerosis (<i>Romics László</i>)	177
Az aorta betegségei (<i>Romics László</i>)	180
Atherosclerosis aortae	180
Aneurysma aortae	180
Mellkasi aortaaneurysma	180
Hasi aortaaneurysma	181
Dissectio aortae	181
Aortitis	182
=Thoracic outlet syndrome (<i>Romics László</i>)	183
Az artériák betegségei (<i>Romics László</i>)	183
Az arteria coeliaca, az arteria mesenterica superior és inferior atherosclerosis	183
Atherosclerosis obliterans	183
Thrombangitis obliterans	184
Arteritis temporalis	185
Raynaud-szindróma	185
Livedo reticularis	186
Arteriovenosus fistulák	186
Akut artériás elzáródás	186
A vénák betegségei (<i>Romics László</i>)	188
Varicositas	188
Thrombophlebitis	188
Felületes thrombophlebitis	188
Mélyvénás thrombophlebitis	189
Phlegmasia coerulea dolens	190

Postthromboticus szindróma	190
A nyirokáramlás zavarai (Romics László)	191
Microangiopathiák (Romics László)	191
Vasculitis-szindróma (Romics László)	191
Cerebrovascularis kórképek (Romics László)	192
Tranziens ischaemiás attack (TIA)	193
Reverzibilis ischaemiás neurologiai deficit (RIND)	193
II/4. Gastroenterologia (Tulassay Zsolt)	195
A nyelőcső betegségei	195
A motilitás elsődleges eltérései	195
A harántcsíkolt izomzat motilitászavarai	195
A pharynx paralysise	195
Cricopharyngealis achalasia	195
A simaizomzat működési zavarai	195
Achalasia	195
Diffúz nyelőcsőpasmus	196
Gastrooesophagealis reflux betegség (GORB)	196
Oesophagitis	198
A nyelőcső daganatai	199
Nyelőcsőrák	199
Nyelőcső-diverticulumok	199
Hiatushernia	200
A nyelőcső mechanikus sérülései	200
A nyelőcső perforációja	200
Mallory–Weiss-szindróma	200
A gyomor és a duodenum betegségei	201
Pepticus fekély	201
Gyomorfekély	201
Nyombélfekély	202
A pepticus fekély szövődményei és kezelése	202
Zollinger–Ellison-szindróma (gastrinoma)	205
Gastritis	207
Akut gastritis	207
Idült gastritis	207
Óriásredős gastritis (Ménétrier-betegség)	208
Granulomatosis gastritis	208
Funkcionális dyspepsia	208
A gyomor daganatai	209
Jóindulatú gyomordaganatok	209
A gyomor rosszindulatú daganatai	209
Gyomorrák	209
Gyomorlymphoma	210

Gyomorleiomyosarcoma	210
A vékony- és vastagbél betegségei	211
A felszívódás zavarai	211
A tápanyagok felszívódása	211
Malabsorptiós szindróma	212
Elsődleges malabsorptio	212
Másodlagos malabsorptio	215
Hasmenés	216
Az emésztőrendszer carcinoid daganatai	217
Irritabilis bél szindróma	218
Gyulladásos bélbetegségek	219
A vastagbél diverticulosisa	222
Appendicitis acuta	222
Ischaemiás colitis	223
Az arteria mesenterica superior elzáródása	223
Heveny bélelzáródás	223
A vastagbél daganatai	224
Jóindulatú daganatok	224
Öröklődő polyposis-szindrómák	225
A colon és a rectum carcinomája	225
Nodi haemorrhoidales	226
II/5. A máj betegségei (Fehér János)	227
A májbetegségek keletkezése és felosztása	227
Akut vírushepatitis	228
Egyéb hepatitisek	237
Krónikus hepatitis	238
Autoimmun hepatitis	241
Gyógyszer és vegyszer által indukált májkárosodás	242
Cirrhosis hepatis	245
Alkoholos májbetegség és cirrhosis	247
Posztnekrotikus cirrhosis	248
Biliaris cirrhosis	249
Primer biliaris cirrhosis	249
Szekunder biliaris cirrhosis	250
Cardialis cirrhosis	250
Cryptogen cirrhosis	250
A cirrhosisok gyógyítása	251
A portalis hypertensio következményei	251
Parazitás májbetegségek	253
Májtályog	254
Wilson-kór	255
Haemochromatosis	256

Amyloidosis	257
Budd–Chiari-szindróma	257
Vénaelzáródásos betegség	258
Májtumorok	258
Benignus májtumorok	258
Malignus májtumorok	258
Metastaticus májtumor	259
A bilirubin-anyagcsere zavarai	260
Icterus	260
Icterusszal járó klinikai kórképek	261
Főleg nem konjugált hyperbilirubinaemiával járó állapotok	261
Bilirubintúltermelés	261
A máj bilirubinfelvételének zavara	261
Csökkent bilirubinkonjugáció	261
Dominálónan konjugált (direkt) hyperbilirubinaemiák	262
A hepaticus exkréció familiáris zavarai	262
Szerzett exkréciós defektusok	263
A májműködés elégtelensége	263
Encephalopathia hepatica	263
Májtranszplantáció	266
<i>II/6. Az epehólyag és az epeutak betegségei (Fehér János)</i>	269
Cholelithiasis	269
Choledocholithiasis	270
Epekőműtét utáni állapot	271
Cholecystitis acuta	271
Cholecystitis acuta non-calculosa	272
Cholecystitis emphysematosa	272
Cholecystitis chronica	272
Biliaris dyskinesia	273
Cholangitis	273
Az epehólyag és az epeutak daganatai	274
Epehólyagrák	274
Az epeutak daganata	275
A Vater-papilla betegségei	275
<i>II/7. A pancreas betegségei (Fehér János)</i>	277
A pancreas gyulladáisos betegségei	277
Pancreatitis acuta	277
Pancreatitis chronica	279
A pancreas pseudocystája	281
Abscessus pancreatis	281
A pancreas daganatai	281

Pancreascarcinoma	281
Egyéb pancreastumorok	283
<i>II/8. A hashártya betegségei (Fehér János)</i>	285
Peritonitis	285
Peritonitis acuta	285
Gonococcus-peritonitis	286
Pneumococcus-peritonitis	286
Körülírt peritonitisek	287
Abscessus pelvicus	287
Abscessus subphrenicus	287
Peritonitis chronica	288
Peritonitis tuberculosa	288
Peritonitis chylosa	288
Peritonitis periodica	288
A peritoneum daganatai	288
Pseudomyxoma peritonei	288
Peritonitis cancrosa	288
<i>II/9. Nephrologia (Kakuk György, Petrányi Gyula)</i>	289
Bevezetés	289
Kétoldali diffúz haematogen nonbakteriális vesebajok	289
Glomerulonephritis acuta	289
Izolált proteinuria–haematuria	290
Nephrosis	291
Minimállesiós („minimal change”) nephrosis	292
Membranosus glomerulopathia	293
Fokális-segmentális glomerulosclerosis (FSG)	293
Mesangioproliferatív glomerulonephritis	293
Membranoproliferatív glomerulonephritis (MPGN)	294
Autoimmun nephropathiák	294
Veseamyloidosis	294
Paraproteinaemiás vese	295
Nephropathia diabetica, cukorbeteg vese, glomerulosclerosis intercapillaris	295
Vesevénapangás, -thrombosis	295
Nephropathia gravidarum	296
Nephropathia tubularis acuta, nephropathia toxica	296
Nephropathia medicamentalis	296
Bakteriális vesebajok	297
Pyelonephritis acuta	297
Pyelonephritis chronica	298
A vese gennyedései	299
Tuberculosis renis	299

Vírus-nephritis	299
Hypertensio renoarterialis (renovascularis)	300
A vese fejlődési rendellenességei	300
Morfológiai anomáliák	300
Funkcionális tubularis anomáliák	301
Vesekőbetegség (nephrolithiasis, urolithiasis)	301
Vesecysták	303
Vesedaganatok	303
Jóindulatú vesedaganatok	303
Vesecarcinoma	303
Egyéb daganatok	304
Prostatabetegségek	304
Hyperplasia prostatae	304
Carcinoma prostatae	304
Nephritis chronica syndroma	305
A vese elégtelensége	305
Insufficiencia renalis chronica, uraemia	306
Insufficiencia renalis acuta, anuria	307
A vese működésének pótlása	309
Műszeres lehetőségek	309
Transzplantáció	312
<i>II/10. Endocrinologia (Leövey András)</i>	<i>313</i>
A hypothalamus endocrin kórképei	313
A hypophysis betegségei	314
A hypophysis hyperfunctiós kórképei	314
Óriásnövés	314
Acromegalia	315
Hyperprolactinaemia	316
Cushing-kór	318
A hypophysis hypofunctiós kórképei	320
Hypopituitarismus	320
Üres sella szindróma	322
Diabetes insipidus	322
Inadekvát ADH-szekréció szindróma	323
A pajzsmirigy betegségei	324
Struma	324
Hypothyreosis	326
Hyperthyreosis	328
Basedow-Graves-kór	328
Toxikus adenoma	331
A pajzsmirigy gyulladós betegségei	332
Infektív thyreoiditis	332

DeQuervain-thyreoiditis	332
Fájdalmatlan („painless”) thyreoiditis	333
Hashimoto-thyreoiditis	334
<u>A pajzsmirigy daganatai</u>	335
Pajzsmirigy-carcinoma	335
A mellékpajzsmirigy betegségei	337
Hypoparathyreosis	337
<u>Primer hyperparathyreosis</u>	339
A mellékvese betegségei	341
Hypofunkciós kórképek	341
<u>Addison-kór</u>	341
Szelektív hypoaldosteronismus	342
A mellékvese hyperfunkciós kórképei	343
Cushing-szindróma	343
Primer hyperaldosteronismus	344
Adrenogenitalis szindróma	344
<u>Phaeochromocytoma</u>	345
A nemi mirigyek betegségei	347
A férfi hypogonadismusa	347
Férfi interszexualitás	351
A nő hypogonadismusa	352
Polycystás ovarium szindróma	353
Menopausa	354
<i>II/11. Anyagcsere-betegségek (Leövey András)</i>	355
A szénhidrát-anyagcsere betegségei	355
<u>Diabetes mellitus</u>	355
A diabeteses coma	364
Hypoglykaemia	<u>365</u>
A lipidanyagcsere zavarai	366
Primer és szekunder hyperlipoproteinaemiák	366
A porfirin- és purinanyagcsere zavarai	371
Porphyriák	371
Hyperurikaemia	372
Veszélyes anyagcserezavarok	373
Haemochromatosis	373
Wilson-kór	373
A táplálkozással összefüggő betegségek	374
Elhízás	374
Kóros soványság	375
Anorexia nervosa	375
Bulimia nervosa	376

II/12. Haematologia. a) A vörösvérsejtképző rendszer betegségei (Lehoczky Dezső)	377
A véresejtrendszerek szabályozása	377
Az anaemiák keletkezésének általános vonatkozásai	378
Anaemiák	380
Hypochrom (vashiányos) anaemiák	380
Vérzéses anaemia	383
Idült betegségeket kísérő anaemia	383
Terhességi anaemia	385
Sideroblastos anaemia	386
Megaloblastos anaemiák	387
Anaemia perniciosa	388
Aplasticus anaemia	390
Haemolyticus anaemiák	373
Corpuscularis eredetű haemolyticus anaemiák	394
Sphaerocytosis hereditaria	394
Enzymopathiás, enzymopeniás haemolyticus anaemia	395
Glükóz-6-foszfát-dehidrogenáz hiány	396
Haemoglobinopathiák	396
Sarlósejtes anaemia (drepanocytosis, S-hemoglobin-betegség)	396
Thalassaemia (földközi-tengeri anaemia)	397
Corpuscularis haemolyticus anaemia szerzett formái	398
Paroxysmalis nocturnalis haemoglobinuria (PNH)	398
„Spur cell” haemolyticus anaemia	399
Extracorporealis eredetű haemolyticus anaemiák	399
Immunhaemolyticus anaemiák	399
Melegantitestek okozta autoimmun haemolyticus anaemiák	399
Hidegantitestek okozta haemolyticus anaemiák	400
Abnormális fizikai környezet okozta haemolysisek	401
Idült myeloproliferatív betegségek	401
Polycythaemia rubra vera (PV, Vaquez–Osler-betegség, erythraemia)	402
Erythroleukaemia (Di Guglielmo-betegség)	406
b) A fehérvérsejtképző rendszer betegségei (Rák Kálmán)	407
Neutrophilia, neutropenia	407
Agranulocytosis	407
Eosinophilia, eosinopenia	408
Basophilia, basopenia	408
Monocytosis, monocytopenia	408
Akut myeloid (nem lymphoid) leukaemia	409
Krónikus myeloid leukaemia	413
Myelofibrosis	415
Myelodysplasiás szindróma	416

Lymphocytosis, lymphocytopenia	417
Mononucleosis infectiosa	417
Akut lymphoid leukaemia	418
Krónikus lymphoid leukaemia	420
Lymphogranulomatosis (Hodgkin-kór)	422
Nem-Hodgkin-lymphomák	424
Myeloma multiplex	426
Waldenström-macroglobulinaemia	428
Splenomegalia, hypersplenia	429
<i>c) A haemostasis zavarai (Rák Kálmán)</i>	<i>431</i>
Thrombocyta eredetű vérzékenység	431
Thrombocytopeniák	431
Autoimmun thrombocytolyticus purpura	432
Poszttranszfúziós purpura	433
Gyógyszer okozta immun-thrombocytopenia	434
Microangiopathiás thrombocytacconsumptio	434
Thrombocytosis, thrombocythaemia	435
Thrombopathia	435
Veszületett thrombopathiák	435
Szerzett thrombopathiák	436
Vascularis vérzékenység	436
Coagulopathiák	436
Haemophilia A	437
Haemophilia B	438
Willebrand-betegség	438
Ritkább veszületett coagulopathiák	439
Szerzett alvadászavarok	439
Disseminált intravascularis coagulatio	439
Thrombosis	440
Antithromboticus kezelés	442
Antikoaguláns terápia	442
Trombolitikumterápia	444
A thrombosis kezelésének egyéb lehetőségei	444
A vénás thromboembolia megelőzése	444
<i>II/13. A mozgásszervek betegségei (Bálint Géza)</i>	<i>447</i>
A csontok betegségei	447
Fizikai és kémiai ártalmak	447
Calcipeniás osteopathia szindróma	447
Osteoporosisok	448
Primer és szekunder osteoporosisok	448

Osteomalacia	450
Hyperparathyreosisos csontbetegség	453
Egyéb endocrin eredetű csontbetegségek	454
Paget-kór	454
Solitaer csontcysták	455
Csontdaganatok	455
Áttéti csontdaganatok	455
Primer csontdaganatok	456
Myeloma multiplex (plasmocytoma)	456
Asepticus csontnekrózisok	456
Csontinfekciók, osteomyelitisek	457
Az ízületek betegségei	459
Osteoarthrosis	459
Arthrosisfajták	460
Rheumatoid arthritis	<u>461</u>
Polyarthritis acuta rheumatica	464
HLA-B27 asszociált arthritisek	<u>465</u>
Reaktív és enteropathiás arthritisek	<u>465</u>
Köszvény, arthritis urica	<u>467</u>
Chondrocalcinosis	468
Infekciós arthritisek	468
Lyme-arthritis	469
Arthritis tuberculosa	469
Vírus-arthritis	469
Az izmok betegségei	469
Izomgyengeség, izomgörcs	469
Az izmok generalizált betegségei	470
Polymyalgia rheumatica	470
Primer fibromyalgia	471
Krónikus fáradtság szindróma	471
Locomotor-fájdalom	471
II/14. Immunpatológia (Szegei Gyula)	475
Immundefektusok – immunhiányos állapotok	475
Veszélyeztetett immundefektusok	475
Szerzett (akvirált, szekunder) immundefektusok	476
AIDS – akvirált immundefektus szindróma	477
Egyéb szerzett (szekunder) defektusok	478
Allergia	478
Transzplantációs immunitás	481
Autoimmun betegségek	481
SLE	483
Tárgymutató	487